

Kliimaministeerium
info@kliimaministeerium.ee

Teie 09.12.2025 nr 1-4/25/5406,
KLIM/25-1366/-1K/
Meie 15.01.2026 nr 1.2-3/3088-4

Tuumaenergia ja -ohutuse seaduse eelnõu kooskõlastamine

Lugupeetud minister

Olete Sotsiaalministeeriumile esitanud kooskõlastamiseks tuumaenergia ja -ohutuse seaduse eelnõu. Hindame kõrgelt, et eelnõus on kesksel kohal ohutus ning riskipõhine lähenemine. Samas näeme, et rahvatervise ja elanikkonna tervisekaitse aspektid on eelnõus käsitletud valdavalt kaudselt ning peamiselt TTJA-keskse käsitluse raames. Selleks et tagada tervisekaitse küsimuste selgus ja vältida võimalikke rakenduslikke lünki, peame vajalikuks täpsustada mitmeid teemasid rollide, vastutuse ja koostöömehhanismide osas. Eeltoodust tulenevalt kooskõlastame eelnõu alljärgnevate märkustega.

- 1) Eelnõu ja seletuskiri käsitlevad põhjalikult tuuma- ja kiirgusohutust, kuid elanikkonna tervisekaitse on käsitletud kui ohutuse tagamise kaudne tulemus, mitte eraldiseisev eesmärk. Risk on, et pikaajaliste madaladoosiliste kiirgusmõjude, haavatavate rühmade (lapsed, rasedad, krooniliste haigustega inimesed), psühhosotsiaalsete tervisemõjude süsteemne käsitlus jääb ebapiisavaks.
Palume seaduses või seletuskirjas täpsustada:
 - elanikkonna tervisemõjude hindamise ja jälgimise rolli kogu tuumakäitise elukaare vältel;
 - pikaajalise tervise seire vajadust ka pärast käitamise lõppu ja dekomissioneerimist.
- 2) Eelnõu määrab keskseks pädevaks asutuseks TTJA ning näeb ette teiste asutuste kaasamise, kuid Terviseameti roll rahvatervise ja elanikkonna tervisekaitse kontekstis ei ole selgelt määratletud. Selline regulatsioon võib kaasa tuua vastutuse hajumise TTJA, Keskkonnaameti, Päästeameti ja Terviseameti vahel. Samuti ebaselguse, kes vastutab elanikkonna tervisenõustamise, joodiprofülaktika ning terviseandmete tõlgendamise ja kommunikatsiooni eest hädaolukorras.
Palume eelnõus:
 - selgemalt määratleda Terviseameti rolli rahvatervise, terviseriskide hindamise ja elanikkonna kaitse küsimustes;
 - kirjeldada koostöömehhanismid (sh andmevahetus ja otsustusahelad) TTJA ja Terviseameti vahel.
- 3) Eelnõu näeb ette kiirgusseire ja varajase hoiatamise süsteemi, kuid seireandmete kasutamist rahvatervise otsuste tegemiseks ei ole reguleeritud.
Palume selgemalt:
 - siduda kiirgusseire andmed rahvatervise seire ja otsustustoega;

- reguleerida Terviseameti rolli andmete tõlgendamisel ja tervisemõjude hindamisel.
- 4) Eelnõu ei kirjelda tuumajaamaga kaasnevaid tervishoiu-alaseid ülesandeid, nende vastutuse jaotust erinevate (peamiselt SoM) haldusala asutuste vahel. Need ülesanded ja vajaliku valmisoleku nõuded tulevad IAEA-lt (peamiselt IAEA GSR osa 7 nõue 12). Eelnõu § 8 lg 2 p 12 ei tulene selgelt, et eelviidatud ülesanne on pädeval asutusel ehk TTJA-l. Palume eelnõud vastavalt täpsustada.
 - 5) Eelnõu § 14 lg 1 punktis 2 on sätestatud, et positiivset eelhindangut ei anta, kui mh tulevane käitleja või tema majandustegevus ei vasta ühele või enamale positiivsele eelhindangu andmise eeldusele. Jääb arusaamatuks, kas positiivse eelhindangu andmisest keeldumiseks piisab ühe puuduse esinemisest või on mõningatel juhtudel (sellisel juhul millistel juhtudel?) negatiivse eelhindangu andmiseks vajalik rohkem kui ühe puuduse olemasolu. Palume eelnõu vastavalt muuta või täpsustada.
 - 6) Eelnõu § 27 lg 2 soovitakse kaitsta inimese tervist, keskkonda, tuumaohutust ja tuumajulgeolekut, eelnõu § 30 lg 5 ja § 86 soovitakse kaitsta ka inimese elu. Palume kaaluda § 27 lg 2 sõnastuse täiendamist järgmiselt: „Kui loa omaja ei täida lõikes 1 sätestatud kohustust või kui loa omaja tegevusetus võib ohustada inimese elu, tervist, keskkonda, tuumaohutust või tuumajulgeolekut, võib pädev asutus rakendada asendustäitmist asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras.“
 - 7) Eelnõu § 51 sätestab, et käitamisloa omajal peab olema riskianalüüsil põhinev tuumakäitise hädaolukorra lahendamise plaan, mis tagab reageerimise, teavitamise, koostöö ning inimeste kaitse hädaolukorra ajal ja järel. Seletuskiri toob koostööpartnerina välja ka Terviseameti. Palume seletuskirjas täpsustada sätte seost kiirgusseaduse § 30 regulatsiooniga, mille kohaselt Keskkonnaamet, eelnõu jõustudes TTJA, ja Terviseamet edendavad oma pädevuse piires kiirgusteadlikkust, heade praktikavõtete kasutamist ja kiirgusohutuse põhimõtete järgimist ning jagavad asjakohast juhend- ja ohutusteavet.
 - 8) Eelnõu § 109 punktiga 1 asendatakse kiirgusseaduse tekstis sõna „Keskkonnaamet“ sõnadega „pädev asutus“ vastavas käändes. Vastavalt eelnõu §-le 7 on kiirgus- ja tuumaohutusala tegevuse pädev asutus TTJA. Seoses nimetatud muudatusega tuleb muuta ka tervise- ja tööministri 19. detsembri 2018. a määrust nr 71 „Meditasiinikiirituse protseduuride ja kliinilise auditi nõuded ning diagnostilised referentsväärtused“. Palume eelnõu seletuskirja vastavalt täiendada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Karmen Joller
sotsiaalminister

Kaidi Meristo
kaidi.meristo@sm.ee
Merili Piir
Merili.piid@terviseamet.ee